

דרך למנחה –

”מי צריך למי - בין היחיד לקהילה”

מטרה:

תפיסת ”דרך כפר” מאמינה כי חניך זקוק לחוות חיי קהילה של משמעות על מנת שיוכל לגדול להיות אזרח מתפקד, ראש משפחה, התורם לסביבתו. דרך עיון בטקסטים, המשתתף יבחן את עמדתו מול תפיסה זו, וינסה להגדיר כיצד קהילת חינוך יכולה להוות עבור החניך ’קהילה של משמעות’.

רקע ודגשים:

מבנה הדף: הלימוד מורכב משלושה טקסטים מרכזיים. לצד הטקסטים ישנן הרחבות. בסוף הדף ישנן 2 שאלות למחשבה שאיתן כדאי לסיים את הלימוד.

- טקסט 1 - 15 דק' - האם אדם צריך קהילה?
- טקסט 2 - 10 דק' - על אלו צרכים עונה הקהילה?
- טקסט 3 - 10 דק' - על אלו צרכים עונה הקהילה חינוכית?
- שאלות למחשבה (בתחתית הדף) – 10 דק'

מהלך:

טקסט 1: הסיפור מספר על חמישה חברים (תלמידים של רבי יוחנן בן זכאי), שלאחר מותו

מחליטים יחד לעבור לגור ביישוב יבנה ולהמשיך שם את החברות והלמידה המשותפת. אלעזר בן ערך (אחד מהחמישה), מחליט בעצת אשתו, לא להמשיך עם החבורה ליבנה והולך לגור לבדו בעיר אמאוס. מתקיים דיאלוג מאד מעניין בינו לבין אשתו: ”האם הוא זה שזקוק לחבורה כדי לצמוח או שמא החבורה היא זו שזקוקה לו”. כלומר, אם נרחיב את השאלה: ”האם הפרט הוא זה שזקוק לקהילה כדי לצמוח או שהוא דווקא יכול להסתדר לבד מצוין, והקהילה היא שזקוקה לפרט...”. בהמשך הסיפור נגלה כי בשלב מסוים החבורה חוזרת לבקר את אלעזר בן ערך ושואלת אותו שאלה בתורה (כנראה שבכל זאת נזקקו לו...), והוא לא ידע להשיב - כלומר, התורה נשתכחה ממנו... (כנראה שללא החברים שלו, הוא קמל...)

הרחבה על טקסט 1: אלעזר בן ערך – היכרות עם דמותו, תשפוך אור על הבנת הסיפור. ר' אלעזר בן ערך נחשב לאחד התלמידים המובילים ולחכם יותר מכל חבריו. עובדה זו מחזקת את השאלה של אשתו: האם הם זקוקים לו או שהוא זקוק להם... האם אדם (ואפילו החכם בחבורה) זקוק לקהילה כדי לצמוח? (ואם נוריד את זה לשטח החינוכי- האם התלמיד המחונן נתרם על ידי כך שהוא משתייך לכיתה?)

הערות מתודיות:

- ניתן להכניס את המשתתפים לסיפור, לאחר קריאה על התקופה בה זה מתרחש... (הרחבה מימין)
- יש לקרוא את הסיפור ולוודא שהמשתתפים הבינו. (ניתן לספר לאחר מכן במילים פשוטות וכדו').

שאלות מכוונות:

- למה נוצר הפיצול בין אלעזר בן ערך לחכמים?
- האם אלעזר בן ערך יודע שהוא החשוב בחבורה? האם זה בכלל רלוונטי?
- אמנם בסיפור אלעזר בן ערך שכח את תלמודו, כלומר נראה שהזדקק לקהילה, אבל האם אדם ללא קהילה באמת נחלש? גם בימינו?

שאלה עיקרית:

- מי צריך למי? הקהילה יכולה להרשות לעצמה לוותר על פרט כזה או אחר? האם הפרט יכול להרשות לעצמו לוותר על השתייכות לקהילה?

טקסט 2: נקרא את הטקסט של הרב סולובייצ'יק או לחילופין נקרא את המחקר על הדולפינים. הטקסט מפרט את הצרכים שעליהן קהילת בעלי החיים נותנת מענה (מוגנות, לכידות מול סכנה וכו').

הערות מתודיות:

- אם אין זמן, או שהקבוצה מתקשה עם טקסטים, ניתן לקרוא על הדולפינים במקום.. (קליל יותר).

שאלות מכוונות –

- על מה קהילת החיות עונה?
- האם גם קהילת בני האדם מצליחה לתת מענה של מוגנות ולכידות אל מול סכנה?
- העלו דוגמאות למצבים בהם בני האדם מתקהלים בשל סכנה?
- העלו דוגמאות למצבים שבהם אין סכנה ובכל זאת יש החלטה להתקהל?

שאלה עיקרית:

- "מותר האדם מן הבהמה" – האם קהילת האדם היא כקהילת החיות? האם המהות של ההתקהלות של בני אדם בעצם מסתכמת במוגנות או שיש לה מטרה נוספת (נעלה יותר)?

טקסט 3: הטקסט מתאר את תפיסת "דרך כפר" לגבי מקומו של קהילת החינוך כקהילה של משמעות. המשפטים המשמעותיים: החינוך תובע קודם כל, קשר בין בני האדם. האתגר המרכזי של החינוך בימינו: לפתח את היחיד בזיקה מובנית לקהילתו, תוך פעולה נגד מגמת האינדיבידואליזם המנוכר של החברה המודרנית. לכפר הנוער יש יתרון בהיענות לאתגר זה...

שאלה עיקרית: לאור האמור לעיל, מה התפקיד שלנו כמחנכים בקהילת חינוך

שאלות למחשבה : יישום בקהילת חינוך

בתחתית הדף ישנן 2 שאלות למחשבה- שאלות שנוגעות ליישום המושג קהילה בתוך כפר הנוער.

1. קהילת חינוך - מיהם חבריה??
2. איך גורמים לחניך שאינו "קהילתי" לייצר אנטרקציות בריאות עם הזולת? (להוציא אותו מהבועה שלו...) והאם בכלל זה מתאים לכל חניך?

במידה ולא הספקת להגיע לשאלות, יש לפחות לכוון את המשתתפים לקריאת השאלות, כדי שזה ימשיך אתם הלאה... ולסיים את הלימוד בסימני שאלה חינוכיים.